

Política | Actualitzat el 23/11/2019 a les 20:30

Ignacio Sánchez-Cuenca: «Hi ha poques possibilitats de reconduir el conflicte amb Catalunya»

El professor de Ciències Polítiques de la Universitat Carles III publica "La izquierda: fin de (un) ciclo" i analitza l'escenari posterior al 10-N: "Si l'Estat no hagués reaccionat amb repressió, Vox no hagués crescut tant"

Ignacio Sánchez-Cuenca | Albert Alemany

Ignacio Sánchez-Cuenca representa un corrent crític del pensament polític espanyol. Professor de Ciència Política de la Universitat Carles III, ha impartit classes a les universitats Complutense, de Salamanca i Pompeu Fabra. A *La confusión nacional. La democracia española ante la crisis catalana* es va atrevir a allunyar-se del discurs oficial respecte al procés sobiranista. A *La desfachatez intelectual* deixava en evidència alguns intel·lectuals orgànics. Acaba de treure un nou llibre, *La izquierda: fin de (un) ciclo* (Los Libros de la Catarata), on planteja els reptes de l'esquerra davant el triomf abassegador de la globalització. En aquesta entrevista, parla del futur del progressisme, de Catalunya i de l'escenari que s'obre en la política espanyola.

- Afirmar a *La izquierda: fin de (un) ciclo* que seria erroni creure que l'esquerra existirà sempre i que, com a moviment amb una visió alternativa de l'ordre social, té uns orígens en el segle XVIII. Fins a quin punt la crisi de la política que vostè descriu pot ser també la fi de l'esquerra?

- Seria absurd per part meua intentar oferir una explicació única sobre les crisis polítiques que travessen els països desenvolupats i d'altres en vies de desenvolupament. Però sí que estableixo una relació entre crisi política i el que anomeno un final de cicle que té a veure amb la poca capacitat dels estats per transformar la realitat. Quan s'erosiona la possibilitat que la política sigui la instància dominant de les decisions sobre el tipus de societat que es vol, inevitablement l'esquerra queda afectada. Perquè l'esquerra és un projecte de canvi a través de la política. Si la política s'esgota, l'esquerra també s'esgota.

- Es refereix a la dificultat de preservar a la vegada la globalització, la sobirania estatal i la democràcia. La globalització exigeix sacrificar un dels altres dos elements?

- És una tesi de l'economista turc Dani Rodrik, que sosté que podem tenir globalització amb democràcia supranacional o globalització amb estats sobirans sense democràcia. En el llibre plantejo que la possibilitat d'una democràcia supranacional és una ficció. No hi ha manera de democratitzar la globalització fins al moment. Més aviat sembla que estem condemnats a evolucionar cap a la combinació d'estats forts que es protegeixen els uns als altres, amb democràcies febles, i la globalització econòmica, que limita la capacitat política dels estats. És la combinació més probable per a la majoria dels països que coneixem.

- No és gaire optimista sobre el futur de la UE com a espai democràtic supranacional.

- No. Fins als anys vuitanta tenia una potencialitat política molt gran, podia evolucionar en moltes direccions. Però a partir dels noranta, va prendre un ritme definit que consisteix a fer que la política econòmica estigui en mans d'institucions no representatives, no democràtiques. Això consolida el paper de la globalització i dels estats al preu de rebaixar el pes de la democràcia. Inicialment, el pacte era una unió econòmica però amb un model social europeu.

- Però el Parlament Europeu, per exemple, sí que ha guanyat força i protagonisme.

- Sí, en molts àmbits, però no en el gran àmbit d'actuació de la política europea, que és el control del dèficit, de la inflació, les relacions comercials o la moneda. Té més competències, però fora de l'espai de l'economia.

- Fa referències interessants sobre el predomini dels corrents conservadors. El "sentit comú" s'ha fet de dretes?

- Més que de dretes, s'ha fet neoliberal. La gent tendeix a culpar-se a ella mateixa pel bé o pel malament que li van les coses. Que la responsabilitat dels èxits o els fracassos radica en l'individu i no en la societat. Això genera una manera de relacionar-se socialment que és diferent a la que hi havia fa unes dècades. Fins fa poc, les persones creien que l'Estat els havia de protegir davant les contingències de la vida. Però a mesura que l'Estat ha anat acumulant problemes, s'han buscat solucions individuals i la solució individual és invertir en habitatge. La gent considera que com que l'Estat no t'assegura, has de tenir una assegurança de vida que és el teu habitatge. És una manifestació d'aquest sentit comú neoliberal del qual parlàvem.

"El somni de molts ultraliberals és que la societat fos com un aeroport: molta gent però pendent només del seu destí personal, sense acció col·lectiva, amb ordre i deambulant entre botigues"

- **La metàfora que fa de l'aeroport com a símbol del neoliberalisme és molt interessant.**

- El somni de molts ultraliberals és que la societat funcionés com un aeroport. La gent es barreja, però tothom busca la seva destinació privada, sense interaccionar, sense desordre, sense acció col·lectiva, passant uns filtres de seguretat, amb tot el temps organitzat de cara al consum i deambulant entre botigues.

- **En aquest marc global, com veu l'esquerra espanyola? El va sorprendre la rapidesa amb la qual PSOE i Podem van tancar el preacord de coalició?**

- Em va sorprendre totalment. Sobretot després de la campanya electoral. Dec ser molt ingenu i tendeixo a creure el que diuen els polítics. Una cosa a tenir en compte és que l'esquerra a Espanya, malgrat la presència de la dreta que tenim, és més forta que en molts països europeus. És una certa excepció dins del marc general. La mitjana de suport a la socialdemocràcia a Europa ara mateix és del 22%. El PSOE treu el 28%. No està tan bé com a Portugal, però millor que a la majoria d'estats.

"L'acord ràpid entre Sánchez i Iglesias ha estat un moviment tàctic per tapar l'error que van cometre"

- **Creu que Pedro Sánchez i Pablo Iglesias han après de l'error d'anar a unes segones eleccions o el seu preacord és només un moviment tàctic?**

- Les dues coses són compatibles. Això ha estat un moviment tàctic per tapar l'error que van cometre. La nit electoral, el PSOE, sobretot, es va donar compte de l'error que havia suposat la repetició d'eleccions i que calia un acord ràpid que fes callar tot el debat sobre l'error de no haver format govern uns mesos abans.

- **Quins missatges ens han enviat les eleccions del 10-N que ens haurien de fer estar atents?**

- Aquestes eleccions del 10-N, com les anteriors, assenyalen una influència creixent del nacionalisme en el vot a Espanya. Observem com en els llocs on hi ha un fort sentiment nacionalista espanyol, la dreta avança molt més. I en aquells territoris on la identitat nacional espanyola conviu amb altres identitats nacionals, la força de la dreta és menor. Es veu en el vot a Vox. S'ha destacat que té poca força a Catalunya i el País Basc, però a Galícia, que és una comunitat conservadora, no treu ni un diputat. El fet de tenir una llengua pròpia i una identitat forta fa que Vox no hi penetri. En canvi, en comunitats espanyoles de tradició més esquerrana, com Andalusia, Extremadura o Castella-la Manxa, sí que hi obté una representació important.

- **Vox desplaçarà més a la dreta el carril central de la política espanyola?**

- No ho sabem. La presència de Vox té molt a veure amb la crisi catalana. Si la crisi catalana s'anés canalitzant, possiblement veuria reduïda la seva incidència. Però hi ha forces polítiques que, un cop neixen, s'emancipen de les condicions que les van fer sorgir. Encara no sabem si serà un fenomen passatger, com Ciutadans.

"El 10-N mostra el pes creixent del nacionalisme en el vot a Espanya"

- Diu que està relacionat amb la crisi catalana. S'ha acusat l'independentisme de tenir la culpa del creixement de Vox. Ho comparteix?

- És diferent, el que jo dic. Una cosa són les condicions que ho expliquen. Jo crec que Espanya no havia d'haver reaccionat com ho va fer. La crisi catalana facilita l'aparició d'un partit com Vox, però si les institucions de l'Estat no haguessin reaccionat d'una manera tan repressiva, probablement no hagués tingut tanta facilitat per créixer.

- Com és que l'esquerra espanyola no ha estat capaç de dissenyar una idea d'Espanya clarament diferenciada de la que té la dreta?

- Home, no diria que les posicions de l'esquerra sobre la idea d'Espanya siguin idèntiques a les de la dreta. Hi va haver un moment, a més, en què es va estar a punt d'avançar-se en la idea d'una Espanya plurinacional. Va ser quan van coincidir Pasqual Maragall a la Generalitat i Rodríguez Zapatero a la Moncloa. Però això es va frustrar. D'altra banda, les divisions no són només ideològiques dins del PSOE, sinó també territorials. Hi ha una diferència entre el PSOE de l'arc mediterrani, més favorable a una concepció plurinacional d'Espanya, i el del PSOE de l'interior. Això dificulta molt que els socialistes avancin molt en una direcció plurinacional.

- Com creu que es podria encarrilar el conflicte entre Catalunya i l'Estat? La via d'una reforma de la Constitució sembla difícil perquè requeriria del consens amb el gruix de la dreta espanyola.

- Jo soc molt dolent fent pronòstics, però veig poques possibilitats de reconduir el conflicte amb Catalunya. Crec que sí que és possible reduir la tensió i establir espais de diàleg. El que de veritat contribuiria a resoldre el conflicte, que seria una reforma constitucional profunda, això no ho veig perquè la dreta ho vetarà. Podrem anar a fórmules de distensió, però abordar l'arrel profunda del problema no crec que passi.

- És pessimista?

- Doncs sí, la veritat.

- I aleshores, què es pot esperar des de Catalunya del govern PSOE-Podem?

- En qüestions com la situació dels presos, o en àmbits com el finançament, sí que tindran marge d'actuació. També hi ha qui apunta a obrir un nou procés estatutari. Veurem quin recorregut té això.

- Com ha vist la reacció produïda a la societat catalana a la sentència de l'1-O?

- No creia que les protestes fossin tan grans. Ja li he dit que soc dolent anticipant.

- Doncs en una entrevista que li vam fer l'any passat advertia que de continuar el bloqueig, podrien aparèixer brots de radicalització.

- Doncs me n'alegro que ho recordi. Des del punt de vista del que són les condicions ideals per a la violència, es donen quasi totes. Tenim una via d'avenç totalment bloquejada, un moviment independentista dividit internament i que, de moment, no està creixent. En aquestes condicions, és lògic que els sectors amb més impaciència pensin en buscar dreceres. Però la solidesa econòmica i de la societat catalana esmorteix la possibilitat d'una violència organitzada.

"Que encara no sapiguem qui és Pedro Sánchez és una benedicció"

- En el debat d'investidura passat, Pablo Casado li va dir a Pedro Sánchez: "Qui és vostè realment?". Sabem ja qui és?

- No. No ho sabem. Sánchez té una certa semblança amb Adolfo Suárez. Ningú sabia què pensava realment i ell s'adaptava a les circumstàncies. Però en els moments històrics de la Transició, això va ser fonamental. Si en un moment com aquell hi hagués hagut algú amb uns principis molt fermes, no s'hagués pogut acordar res. Encara que els viratges de Sánchez puguin causar inquietud a molta gent, en el fons és una benedicció perquè li dona molta flexibilitat.